

Lenka Elbe

92 U	88 Ra	No vA
---------	----------	-------

argo

Lenka Elbe

U Ra No vA

Argo

PROLOG

Stál tam svlečený do půli těla. Úplně ztuhlý. Na vyzvání se podíval do objektivu fotoaparátu. Blesk ho donutil zavřít oči.

Ještě před hodinou a půl byl Franz Schmitt ve štole sám. Prošel dlouhou úzkou chodbou, boty klouzaly po mokrých kolejnicích. Vzduchu tam bylo pomálu, jako kdyby ventilace vůbec nefungovala. Naštěstí nešel fárat, ale jen uklízet po jednom menším propadu stropu. Nic hrozného se nestalo, horní výztuž se brzy opravila a vše zas bylo v pořádku. Jen to musel uklidit a zase zprůchodnit. Franz během hodiny naložil devět vozíků kamenů, a bylo hotovo. Nebýt toho mrtvého těla, býval by mohl jít domů dřív. Ale ten chlap pod sutí prostě ležel a nedalo se předstírat, že tomu tak není. Muž tak kolem pětačtyřiceti let. Franz jeho bezvládné tělo chytil v podpaží a nadzvedl, aby ho mohl přehodit do důlního vozíku. Najednou ale uslyšel křik. Byl ohlušující. Tělo muže upustil na zem a ukazováčky si zacpal uši. Jenže to vůbec nepomohlo. Nejspíš proto, že ve štole vlastně nikdo nekřičel. To novorozeně tam leželo úplně nehnuté, ani nemuklo. Malinkaté ručičky přitisknuté k sobě by za jiných okolností byly roztomilé, ale pokryté krví naháněly spíš hrůzu. V Schmittově hlavě dítě ale stále řvalo, tak jak obvykle děti řvou, vždycky jim přece něco chybí, chtějí pochovat, chtějí napít, najíst, spát, je jim zima, horko,

chtějí mámu, cítit blízkost druhého člověka, touží po projevu citu, pohlazení. Nahé novorozeně pohozené ve studené štole určitě přece křičí o pomoc.

Nekřičelo. Ale živé bylo. A zdálo se, že mu nic nechybí.

Nechybělo.

Tohle dítě se narodilo silné a mělo před sebou zářnou budoucnost.

Franz ho zabalil do své košile a pevně přitiskl k sobě, aby ho zahřál. Fotograf se naposledy otočil, že pro jistotu udělá ještě jeden snímek. Franz se i s uzlíkem v náruči podíval do objektivu a blesk ho opět oslepil. Tím to bylo vyřízené.

I. ČÁST
JARO

1. BYLI DVA

Nebylo sporu, že Henry Robotham byl do Angely Kurz zamilovaný. Diagnostikoval si to podle následujících symptomů: zaprvé pro Angelu neviděl nic jiného na světě, zadruhé musel pokaždé počítat vteřiny, než přišla na sjednanou schůzku, a zatřetí se až příliš dojímal. Začtvrté se nedokázal soustředit a taky měl pocit, že trochu zhloupl. Což byl symptom číslo..., těžko se soustředil, takže mu chvíli trvalo, než to znovu přepočítal. Byl to pátý syndrom.

Mohl se sebevíc snažit, ale kdykoliv se díval na Angelin obličej, a to ať už mluvila, nebo mlčela, viděl prostě vždycky obraz víly. To byla totiž v jeho hlavě maximální idealizace ženy, víla jako ztělesnění fyzické i duševní krásy. Věděl, že je to trapné a že jí by to nejspíš přišlo směšné, ale jemu to dělalo dobře. I když mu bylo jen dvacet tři, byl přesvědčen, že ho v životě zatím nic lepšího než ona nepotkalo a nejspíš ani nepotká. A to také Angele dost často říkal. Až moc často.

„Ty jsi to nejlepší, co mě kdy v životě potkalo,“ řekl polohlasem a políbil jí ruku. Většinou večer. Třikrát. Nebo čtyřikrát.

Už celý jeden rok se živil jako diplomovaný učitel hudby, prostě hrál na piano a na kytaru. Byl opravdu mladý, takže pro práci s dětmi mu chyběla trpělivost, ale na druhou stranu právě protože byl mladý, neměl nervy nadranc jako ostatní učitelé, takže ačkoliv

ho žák vytočil hned v prvních pěti minutách, svůj hněv navenek nedával znát. Pěkně si ho schoval v sobě a zakonzervoval. V tom byl skvělý vlastně za veškerých okolností. Nikdy na sobě nedával nic znát.

Angela byla také učitelka. Čerstvá absolventka, takže oficiálně neodučila ještě ani hodinu, protože si užívala posledních prázdnin před nástupem do práce. Pro Henryho slečna Dokonalá, výhra v loterii, ani nudná, ani excentrická, přesně tak akorát. A tak to měl rád. Měl sice jisté obavy, že on pro ni nudný je, ale ona s ním byla možná právě proto. Zdál se jí roztomilý a měl smysl pro humor, takový ten sporadický, co se vyjevil jen jednou za čas a Henry jím především maskoval svůj strach z neznámého, ale o to víc překvapivý.

Chodili spolu jeden rok a jeden měsíc. Poslední čtvrtrok už dokonce společně bydleli. Kdyby všechno bylo vždy tak, jak má být, žili by v domě na Samuel Street ve Woolwichi, který by Henry býval mohl zdědit po prarodičích. Ten dům se ovšem před osmadvaceti lety zřítíl pod bombami Luftwaffe, a tak ty tři měsíce bydleli v bytě Angeliny matky, který byl na Whitbread Street v Brockley, v domě, který sice také zasáhlo bombardování, ale byl opraven. Dvojice se do tohoto dvoupokojového bytu mohla nastěhovat hned po loňských Vánocích, poté co Angelina matka zemřela na následky dlouhodobé a nadprůměrné konzumace alkoholu. Matčina přízeň, kterou projevovala vůči láhvi ginu, zcela nepochybně zase souvisela s Angeliným otcem, který byl původem Čech a Angela ho nikdy nepoznala, neboť potom, co ji coby československý voják v Anglii zplodil, se musel po válce vrátit zpět do vlasti. Matce prý tvrdil, že přijede zpátky, ale nikdy už se neukázal. Nakonec prý nadobro zůstal ve svém rodném městě. Dojemný návrat přeživšího vojáka se však nekonal. Nikdy totiž nevkročil do rodného domu, kde stále žila jeho česká rodina.

V tom městě totiž shodou okolností zřídili lágry pro politické vězně, a on se stal jedním z nich. Kopal v dolech uran. Při pokusu o útěk byl zastřelen.

„Bylo mu dvacet sedm, víc toho nevím,“ řekla Angela a hodila si do pusy kus čokolády Cadbury Duncan.

„Ale za co ho zavřeli?“ zeptal se Henry.

„Prý za to, že bojoval na straně Anglie,“ pokrčila rameny.

„Hele, to nějak nedává smysl,“ kroutil hlavou Henry, „kdo ví, jak to bylo.“

To nevěděla.

Byli oba tak mladí a byt po Angelině matce měl čtyřicet dva metrů čtverečních, což jim dělalo opravdu velkou radost.

Přestože Angela neměla s tragickým osudem svého otce spojeny velké emoce – vždyť ho nikdy nepoznala –, i po matčině smrti měla potřebu udržovat se vzdálenými českými příbuznými alespoň minimální kontakt. Přání k Vánocům, to byl ten kontakt. Do rozsáhlejších dopisů se nepouštěli nejen kvůli jazykové bariéře, ale i kvůli policejním výslechům, které v Československu museli podstupovat lidé obšťastňovaní korespondencí ze Západu. Byla vlastně sirotek. Kromě korespondenčních příbuzných a Henryho neměla nikoho. Henrymu dělala její závislost na jeho osobě tak trochu dobře. O to hůř snášel, když se v Československu na jaře tohoto roku uvolnil režim. Pražské jaro se tomu říkalo. Komunisti povolili řetězy a Angela se rozhodla svoje příbuzné navštívit. Toužila konečně poznat někoho z rodiny, ale naštěstí si právě na jaře při stěhování zlomila nohu. Naštěstí pro Henryho. Musela totiž svou cestu o tři měsíce posunout. A to byly ty tři měsíce, co spolu bydleli a žili den co den téměř jako siamská dvojčata. A tak to měl Henry rád.

V srpnu ale Angela odhodila berle a její touze už nestálo v cestě nic, protože i úřady jí oficiálně dovolily vstoupit na území

Československé socialistické republiky. Henrymu se ta cesta samozřejmě nelíbila, pohled na vyřízené papíry k cestě ho štval, štval ho snad ještě víc než výstřižky fotografií Seana Conneryho a McCartneyho, co měla v krabici od bonbonů v nočním stolku, kam si ukládala náušnice a další cetky.

„No to snad ne, zastavily se! Kde teď budu shánět baterku?“ vyhrkla otráveně, když si v den odjezdu chtěla připnout na zápěstí svoje náramkové hodinky.

Kéž by to mohl být důvod, aby nikam nejela. Samozřejmě nic tak hloupého by Henry z úst nikdy nevy pustil, ale myslet si to mohl.

„Půjčím ti svoje,“ nabídl se zdvořile a hned si odepnul z ruky své hodinky. Anžele byly samozřejmě velké, ale vypadaly na její ruce dobře. Drze. Henry jehlou propíchl kožený pásek, vytvořil novou díрку na přezku a utáhl pánské hodinky značky Bulova kolem jejího drobného zápěstí.

„Vezmeš si mě?“ zeptal se a díval se pořád na ten malý ciferník s ručičkami, ačkoliv normálně by od sebe očekával, že se při této otázce bude ženě dívat do očí. Následovala chvíle ticha, ale s tou počítal.

„To se mě ptáš teď?“ podivila se Anžela. „Je to ta otázka? Tamta otázka?“

„No jo. Jaká jiná? Prsten sice nemám, ale půjčil jsem ti hodinky.“

„Já za hodinu a půl odjíždím, jak moc dobře víš,“ zasmála se.

„No právě, co kdyby ses mi tam do někoho zakoukala, do nějakýho já-nevím-koho,“ snažil se vtipně zaobalit to, co už nešlo vzít zpátky, chtěl říct něco o muži se sudem piva, protože nic kromě piva ho v souvislosti s Československem v tu chvíli nenapadlo, ale nakonec řekl jen: „No prostě nějakýho, chápeš?“

„Cože?“ vykulila na něj nevěřičně oči.

„No prostě, když řekneš ano, už budeš zadaná. Bez prstenu sice, ten seženu později, ale zadaná,“ vysvětloval jí svůj záměr.

„Aha,“ zamyslela se.

Henry sám nechtěl uvěřit tomu, co právě vypustil z úst, ale v žádném případě na sobě nedal nic znát a už to v tomto duchu, nebo spíš bezduchu, celé dokončil. Vždycky mohl předstírat, že šlo o humor.

„Chci tě mít pojištěnou. Budu vědět, že by sis mě skoro vzala. Řekl bych, jo, tahle holka, ta si mě chtěla vzít, ale otevřela si pivovar v Praze,“ zašklebil se.

„To bys říkal ostatním, kdybych se s tebou rozešla?“ zeptala se lehce jízlivě.

Zaváhal, ale nakonec se ušklíbl, přikývl a pokrčil pravým ramenem, jako že nechápe, čemu se diví. Zřejmě obava z představy, že to jeho plkání by se mohlo stát realitou, z něj udělala blba. Rádoby vtipného blba. *Bože, já jsem idiot. Nejradši bych se zabil.* Vyčkával, jak Angela zareaguje dál.

„Takhle ty mě vidíš, jo? To je opravdu, ale opravdu, ale opravdu, ale opravdu strašný, Henry,“ podívala se mu do očí.

„To je,“ přikývl, „to opravdu je.“

„A na to ti mám říct svoje ano?“

„Ano,“ znovu pokrčil jedním ramenem a čekal.

„Ano.“

(((•)))

Zazvonil telefon.

Henry na to řinčení už čekal. Říkal jí, ať nešetří peníze, hlavně ať se mu ozve. Neměl ani potuchu, že tam nešlo o peníze, ale o to vůbec se k nějakému telefonu dostat. A po splnění této podmínky mohl nastat problém, jestli se do Londýna skrze ústřednu nějak protelefonuje.

Henry zvedl sluchátko. Byla to samozřejmě Angela.

„Henry, konečně! Henry, miluju tě! Už jsem v Praze! Za chvíli mi jede vlak do Carlsbadu! Při zpáteční cestě bych se tady chtěla zastavit a Prahu si prohlédnout. Musíme sem jet někdy spolu! Moc se tu neorientuju, nikdo tu nemluví anglicky, zkusím to trochu německy, ale moc to nejde.“

(((•)))

Napůl vypitá láhev piva.

Zas zařinčel telefon, Henry zvedl sluchátko snad po prvním zazvonění. Po jednom a půl.

„Tak už jsem v Carlsbadu. Čekám na autobus do toho města Jáchymov. Ten Carlsbad, ten bych si taky někdy prohlídla! Škoda, že tu nejsi se mnou!“

(((•)))

Sendvič.

A opět zazvonil telefon. Sendvič ještě nebyl hotový a Henry měl na prstech vajíčka. Než na žlutou hromadu vajíček přiklapl druhý plátek chleba, zazvonil telefon pětkrát. Zvedl to umatlanýma rukama, ale včas.

„Nejsou doma,“ brečela Angela.

„Co? Kde jsi?“ Henry byl vyděšený. Na druhé straně tekly slzy, a ne málo.

„Už jsem v tom Jáchymově. Šla jsem takový kus od autobusu, oni mě u něj měli čekat. Nakonec jsem ten dům našla. Čekala jsem tam tři hodiny. Nikdo nepřišel, ptala jsem se sousedů, ale nerozuměli mi, ani se na mě nepodívali, nic mi neřekli. Ani německy. Řekla jsem to správně, ne? *Wissen Sie, wo die Familie Kurz ist?* To je hrozná díra!“

Henry německy neuměl, tak proč se ho ptala? Angelu po telefonu nepoznával, její pozitivní přístup se vypařil. Byla vážně zlomená.

„Chce se mi na záchod,“ vzlykala. „Byla jsem s nimi přece domluvená. Co teď já tady? Je dvacátýho srpna, ne? Poslala jsem jim přece telegram.“

„Je,“ potvrdil Henry.

„Mám hrozný hlad, nedalo se nic koupit, tady to není tak jednoduchý, v obchodě prý, že pečivo jen *Morgen*, teď odpoledne už je všechno vyprodané.“

„Neblázni, někde přece musejí něco mít,“ povzbuzoval ji.

„Nemají. Vážně!“

Kdyby tak viděla, jak se tady teď cpu. Podíval se na svůj vajíčkový sendvič a balení její oblíbené čokolády Duncan.

„Ještě je tu prý jeden obchod, alespoň doufám, že jsem to správně pochopila, rukama nohama se tu domlouvám. Jdu tam!“

Vypadalo to, že na chvíli vypadlo spojení, ale pak uslyšel, že Angela asi mluví ještě s někým jiným. Zdálky slyšel mužský hlas a její zmatené mumlání.

„Co? Cože?“ snažil se Henry zjistit, o co šlo.

„Chleba!“ zvolala Angela do telefonu radostně.

„Chleba jsi říkala?“ zeptal se ještě Henry, ale odpověď už nedostal.

Buď spojení vypadlo úplně, nebo zavěsila. *Chleba. Šla si koupit chleba.* Tak to pochopil. A na konci telefonátu už nebrečela, to bylo dobré znamení. *Jde teď někam do obchodu a koupí si chleba.* Tak si představoval celou situaci poté, co spolu domluvili. A ono to tak skutečně bylo.

Byl to pojízdný obchod ve starém autobusu. Viděla ho přijíždět, ale než našla místo, kde vůz zaparkoval, už před ním stála dlouhá

fronta lidí. Postavila se tedy na konec řady a čekala. Ačkoliv nerozuměla ani slovo, cítila z lidí nervozitu. Vypadalo to, že se všichni báli, aby na ně vůbec nějaký chleba zbyl. Prázdný žaludek se jí kroutil, strach tak přeskočil i na ni a pomalu přestávala doufat, že se dostane na všechny. Když už to začínalo být nadějně a před ní stálo jen – spočítala to přesně – deset lidí, z toho dvě děti, které snad k někomu patřily a samy si nic koupit nechtěly, tak se pod ní propadla zem. Přesněji řečeno, propadla se pod nimi, protože do té obří díry v silnici zahučely celkem tři osoby, málem čtyři, ale jeden muž se nakonec s pomocí ostatních udržel na okraji. Dvě ze tří žen, které spadly dolů, vytáhli s těžkými poraněními. Jen dvě. Angelino tělo nikdy nenašli.

A tak si Henry musel koupit nové hodinky a požádat o ruku jinou ženu.

2. TAKŽE ZNOVA. BYLI DVA

Suzanne Accord mu také řekla ano, ale ji Henry požádal o něco romantičtěji. S prstenem, poklekem, tak jak to znal z filmů. Byla Francouzka a překvapivě také učitelka. Potkal ji na škole, kam přestoupil v devětašedesátém. Suzanne učila francouzštinu a výtvornou výchovu. Henry pokračoval ve výuce hudby. Rozuměli si na schůzích učitelů, konverzovali při obědě v kantýně, půjčovali si noviny. I ona měla ráda Conneryho, takže nepřítel byl znám.

Se Suzanne to Henry cítil nějak jinak. Nevykazoval symptomy, kterými trpěl ve svém předchozím vztahu, přesto ale Suzanne měla něco, co Angela ne. Když tahle francouzská učitelka čekala na tramvaj, autobus nebo na vlak, kdykoliv se pohybovala někde na ulici, stála pořád nohama na zemi, asfalt a dlažba pod ní pevně držely, takže se pokaždé vrátila domů. A to byla pro Henryho uklidňující jistota.

Jednu věc ale nesnášel. Jedla chleba. Ovšem to nesnášel na všech, protože on by něco takového nikdy nepozřel, nenáviděl to slovo, nesnášel ten objekt, cokoliv, co mělo s chlebem něco společného, mu způsobovalo úzkost, celý se chvěl, objevil se u něj lehký tik, těžce dýchal a chtělo se mu zvracet. Nakonec to odnesly i housky, protože ty se jen tvářily, že jsou něčím jiným, ale vlastně byly jen zmenšeninou chleba. Taky možná proto byl tak štíhlý. A to